

داستان معجزه گفت و گو میان محیطبانان و شکارچیان محلی

وقتی صیاد، بلد محلی گردشگران شد

گزارش

زهراکشوری

دبیر گروه زیست بوم

اصغر ساربانی شب و روز محیطبانان پارک ملی کویر را یکی کرده بود. از هر جای کویر فقط یک جمله شنیده می شد: «اصغر ساربانی را بگیر. اصغر را بگیر.» داستان ادامه دارد تا ۲۹ آذر ۱۳۹۳ که قرعه مدیریت پارک ملی در گرمسار به نام «رضا شاه حسینی» می افتد. این داستان را «مهدی لهردی»، مدیر حال حاضر پارک ملی کویر و محیطبان آن روز پارک، در مسیر دیدار از گورخرهای تازه متولد شده تعریف می کند. به قول لهردی، آن زمان وضع جزوی بود که شکارچی ها چراغ دست هم می دادند: یکی می رفت، یکی می آمد.

معجزه گفت وگو

رد گذر موتور شکارچی ها، مثل رد گذر حیات وحش، روی تن داغ پارک حک شده بود. محیطبان ها در وضعیت «چه کنیم، چه نکنیم» چشم دوخته بودند به جنوب پارک ملی کویر که شامل اصفهان، کاشان، آران و بیدگل و روستاهای ابوزیدآباد می شد. چاره را در گفت وگو دیدند. راه افتادند از ابوزیدآباد به محمدآباد، از محمدآباد به مهاباد، با شوری روستای آقاعلی عباس صحبت کردند، دغدغه را در شورای نطنز طرح کردند و صدای طبیعت را از این مسجد به آن مسجد بردند.

لهردی می گوید: «در این فرآیند، چهار تا پنج نفر از جوانان همان روستاها

جذب همکاری شدند که یکی از آنها همین آقای اصغر ساربانی بود.» داستان از امتناع ساربانی شروع می شود. لهردی می گوید: «هی گفتیم اصغر پیش ما بیا، به ما سر بزن. نمی آمد.» یک روز اصغر ساربانی زنگ می زند و می گوید می خواهد با همسرش به پاسگاه محیطبانی سفیدآب بیاید. پاسگاهی که حدود ۱۲۰ کیلومتر پایین تر از گرمسار و در جنوب پارک ملی کویر قرار دارد. وقتی می رسند، کنار محیطبان ها می نشیند و گفت وگو شکل می گیرد: حرف ها آرام آرام از احوالپرسی می گذرد و به اصل ماجرا می رسید.

رضا شاه حسینی، رئیس وقت پارک،

ساربانی سکوت می کند، این طرف و آن طرف را نگاه می کند و می گوید: «ما ماشین محیطبانی را می دیدیم، ناسزا می گفتیم. چون کسی سمت ما نمی آمد. کسی به ما اعتماد نمی کرد، ولی شما پیش ما آمدید و به ما اعتماد کردید.»

نسل اندر نسل شکارچی

لهردی داستان آن روز را متوقف می کند و می گوید: «من الان دارم از همکاری روستای ابوزیدآباد صحبت می کنم. باید بدانید اگر این روستا ۲۰۰ خانوار داشته باشد، ۳۰۰ خانوار آن میش و حدود ۷۰۰ تا ۸۰۰ رأس جبر (آهوی ظریف بیابان های ایران). اگر از همین امروز شروع به شلیک کنید، به نظر تو اصغر، چقدر طول می کشد تا حیات وحش این پارک تمام شود؟» اصغر مکتی می کند، حساب و کتابش را در ذهن مرور می کند و با قاطعیت می گوید: «سه ماه تمام است.» شاه حسینی ادامه می دهد: «حالا فکر کن امروز پایان آن سه ماه است. دخل تمام حیات وحش را آورده اید. نشسته اید کنار ما؛ حالا باید چه کار کنیم؟»

اینجا ارتزاق می کردند. من این بیابان را دوست دارم.»

شاه حسینی و دیگر محیطبان ها به او می گویند: «تو آزادی؛ هر وقت دوست داشتی بیایی و بروی. هر وقت اراده کردی یک زنگ بزن، هر جا خواستی هم برو.»

حرف های محیطبان ها مثل آبی سرد، آتش خشم او را سرد می کند. داستان به اینجا که می رسد، لهردی به حصارکشیدن دور پارک ها انتقاد می کند و می گوید: «این پارک را برای چه کسانی حفظ می کنیم؟»

رویارویی دوباره

اصغر همان جا تصمیم می گیرد برود منطقه «تنگه ظلمات» پارک را با همسرش ببیند. یک محیطبان همراه او می شود، کسی که مدت ها دنبال دستگیری ساربانی بوده است. حتی یک بار در منطقه با هم درگیر می شوند، موتور محیطبان پنجر می شود. ساربانی ابتدا روی او اسلحه می کشد و بعد چند متر جلوتر سوئیچ موتور محیطبان را می اندازد و می رود. لهردی می گوید: «چنین شکارچی ای بود، اما پارک ملی کویر محل خاطره خانوادگی او و سایر ابوزیدآبادی ها بود. ما این راه را برای او باز کردیم تا بیاید و برود. گفتیم روی روی و می آبی ولی طبق ضوابطی که ما مشخص می کنیم.»

محیطبان ها و شکارچی به توافق می رسیدند. اصغر ساربانی می گوید: «هر چه شما بگویید بالای سر من جا دارد.»

محیطبان ها به او پیشنهاد شغل جایگزین می دهند. لهردی می گوید: «به او گفتیم: شما ماشین داری، از فردا شروع کن، به عنوان بلد محلی، گردشگر بیاور و ببر. اگر می گوئیم شکار نکن،

یک معیشت جایگزین برایت در نظر می گیریم.»

ساربانی قبول می کند. گردشگر می آورد به قصر بهرام و تنگه ظلمات و بعد هم یک بوم گردی در شهرستان آران و بیدگل ایجاد می کند. مسیر زندگی اصغر ساربانی برای همیشه عوض می شود.

مدرس شناخته شده آفرود

لهردی می گوید: «امروز او یکی از مدرسان شناخته شده آفرود است که آموزش های نظری و عملی ارائه می دهد. حتی در سال گذشته، سازمان حفاظت محیط زیست از او به عنوان مدرس در دوره «بقا در طبیعت» استفاده کرده است. ایشان اکنون یکی از بهترین همیاران محیط زیست به شمار می رود.» او ادامه می دهد: «وقتی ما اصغر ساربانی را جذب کردیم، در واقع بیش از ۱۵۰ نفر از منطقه را جذب کردیم؛ چون همه آنها از ساربانی حرف شنوی دارند.»

درهای باز پارک

به روی جوامع محلی

به گفته لهردی، مسئولان پارک ملی

همکاری های محلی

این محیطبان ادامه می دهد که حالا هر زمان با نیروهای محلی تماس گرفته می شود، جوانان و پیران منطقه با وسیله شخصی و هزینه خود حاضر می شوند؛ آیشخورها را تمیز می کنند، چاه ها را سامان می دهند و حتی کارهای بنایی انجام می دهند. لهردی تأکید می کند که برای این همکاری ها صرفاً یک تماس تلفنی کافی است.

لهردی این داستان همدلی محیطبان ها و جوامع محلی را وقتی تعریف می کند که تنها یکی دو ساعت از برنامه قدرانی سازمان حفاظت محیط زیست از محیطبان ها و جوامع محلی گذشته است، جایی که اصغر ساربانی و خانواده اش هم حضور داشتند. وسط پارک ملی کویر، وقتی داستان به پایان خوش خود می رسد، یک گله ۱۲ راسی گورخر ایرانی که با کمک محیطبان ها در پارک ملی کویر احیا شده اند، از جلوی دید همگان در کویر بازار، می شود. همان زمان احتمالاً اصغر ساربانی هم در فکر آوردن گروه جدید گردشگران برای دیدن گورخرهایی است که امسال در پارک متولد شده اند.

بدون دانش فنی، بدون رعایت اصول مهندسی و بدون استانداردهای ساخت وساز انجام شده است. بیشتر این تخلفات نیز شبانه یا در ایام تعطیل صورت گرفته است.» ادیب زاده افزود: «به همین دلیل ضرورت دارد پایش دقیق تری بر فضاهای بازار اعمال شود. ما نیز در راستای حفاظت از آثار تاریخی و فرهنگی این محدوده که ثبت ملی است و همچنین در جهت ایمن سازی، همکاری کامل با شهرداری داریم و تلاش می کنیم با حفظ اصالت ساختار سنتی بازار، اقدامات لازم برای ایمنی آن انجام شود.» او درباره اقدامات میراث فرهنگی برای ایمنی بازار تهران و فهرستی که سازمان آتش نشانی از پلاک های پرخطر ارائه کرده است، توضیح داد: «این موارد به شهرداری ابلاغ شده تا به مالکان جهت ایمن سازی و مرمت اطلاع رسانی شود. البته در عین حال باید توجه داشت که به بهانه ایمن سازی، نباید بنای ارزشمند و سالمی در معرض تخریب قرار گیرد. ما این حساسیت را داریم و در مواردی نیز بازدید میدانی انجام داده ایم. هر جا که مکاتباتی از سوی آتش نشانی صورت گرفته، پاسخ داده شده است.»

او افزود: «بدیهی است که نمی توان استانداردهای نوین ساختمان های جدید را عیناً برای بناهای تاریخی قاجاری اعمال کرد، چه در حوزه پوشش دیوارها، چه تأسیسات و لوله کشی. بنابراین لازم است دستورالعمل های متناسب با بناهای تاریخی تدوین شود. ما آمادگی داریم در موارد خاص، حتی به صورت موقری، دستورالعمل ویژه ای برای هر بنا تدوین و اجرا کنیم.»

مواردی بارگذاری بیشتری هم انجام شده است. تصور کنید سازه ای که در ظاهر ایستاست، اما پس از کارشناسی، مشخص می شود که طاق ها و بارهای آن روی یک قوطی فلزی ضعیف قرار گرفته که صرفاً با کاشی پوشانده شده است تا فضا بزرگ تر به نظر برسد و ارزش تجاری ملک افزایش یابد.» ادیب زاده با بیان اینکه این وضعیت نتیجه نبود نظارت شهری مؤثر و بی توجهی های گذشته است، اظهار کرد: «مکاتبات انجام شده نیز در بسیاری از موارد بی اثر بوده است. از سوی دیگر، برخی مالکان تنها به سرفعلی ها توجه داشته اند و نسبت به مالکیت عرصه و تغییرات سازه ای حساسیتی نشان نداده اند. در برخی موارد، عرصه های وقفی نیز مورد دخل مغازه های ساخته شده و فضای شمار می رود، چه از منظر بارگذاری بیش از حد و چه از منظر تخریب فضاهای زیرین.»

تخلفات شبانه

او ادامه داد: «برای مثال، در محدوده سرای سیگاری، در تقاطع چهارراه گلوبندک، بازدیدی از زیرزمین انجام و مشخص شد در حیاط مرکزی بنا، مغازه هایی ساخته شده و فضای باز حیاط به طور کامل اشغال شده است. این بارگذاری سنگین موجب شده تیر آهن های سقف زیرزمین دچار خمیدگی شدید شوند، به طوری که در دوره های بعد مجبور شده اند برای جلوگیری از ریزش، ستون های موقتی اضافه کنند. همه این اقدامات

موجب تضعیف بنیان سازه های سنتی شده است. در سازه های جدیدتر نیز، مانند همین پاساز مورد بحث، اتفاقات مشابهی رخ داده است. به گونه ای که در سطوح زیرین فضاهایی ایجاد شده که در اصل جزو فضای پرسازه بوده و فونداسیون بنا روی آنها قرار داشته است. ستون هایی تراشیده شده که کار بسیار خطرناک و بدون توجه به پیامدهای جانی و مالی آن بوده است. نه میراث فرهنگی و نه شهرداری هیچ یک چنین اقداماتی را تأیید نمی کنند.»

او اضافه کرد: «در جلساتی که اخیراً در استانداری برگزار شده، مقرر شده است با پیگیری حقوقی یا متخلفان، موضوع رفع خطر در اولویت قرار گیرد. با توجه به تردد بالای مردم در این محدوده ها برای خرید و امور روزمره، باید از هرگونه حادثه احتمالی جلوگیری شود. در حوزه میراث فرهنگی نیز پیش تر مکاتباتی با شهرداری و مراجع قضایی انجام شده تا برای پدیده جزرخواری تدبیری اندیشیده شود؛ هم از منظر مالکیتی و هم از حیث حقوق مکتسبه. اولویت باید بر ایمن سازی باشد.»

معاون میراث فرهنگی تهران گفت: «در سال های گذشته نیز نمونه هایی داشتیم که در برخی پاساژ ها و بازارچه ها، ریزش اتفاق افتاده است. دلیل آن هم تراشیدن جزرها بوده؛ جایی که دیوار باربری با ضخامت ۶۰ سانتی متر به دیواری ۱۰ یا ۱۵ سانتی متری تبدیل شده است، بدون اینکه از بار وارده بر آن کاسته شود. حتی در

معاون میراث

فرهنگی

تهران:

بر اساس

گزارش هایی

که شهرداری

نیز ارائه داده،

از حدود

دهه ۹۰ این

اقدامات

آغاز شده

و به صورت

غیرقانونی

به تدریج

اقدام به

تراشیدن

بخش هایی از

سازه و ایجاد

فضاهای

زیرزمینی برای

انبار کرده اند

به دنبال دارد. علاوه بر آن، بارگذاری بیش از اندازه و انبار کردن پارچه و سایر کالاهای قابل اشتعال، این محدوده را به یکی از کانون های بالقوه خطر تبدیل کرده است.» ادیب زاده با اشاره به پدیده «جزرخواری» یا به اصطلاح «جزر تراشی» در بازار تهران، توضیح داد: «این موضوع از گذشته وجود داشته و در دهه های اخیر بویژه به دلیل شرایط اقتصادی، افزایش ارزش ملک و درآمدی بازار تشدید شده است. در بسیاری از موارد، بخش هایی از جزرها یا دیوارهای باربر تراشیده شده تا فضای هرچند کوچک، حتی در حد یک مغازه یک متری، ایجاد شود. این اقدامات

چون ایمنی سازه های تاریخی، تخلفات ساختمانی، ضعف نظارت و تهدید جان شهروندان را به میان کشید. این حفاری ها که بنا بر گزارش ها بدون مجوز و در لایه های زیرین پاساژ ها و بناهای قدیمی انجام شده، نگرانی های جدی را درباره پایداری سازه های بازار تهران و فرونشست احتمالی در یکی از مهم ترین مجموعه های تاریخی و اقتصادی کشور، ایجاد کرده است. مرتضی ادیب زاده، معاون میراث فرهنگی استان تهران، درباره این ماجرا و اقدامات میراث فرهنگی به «ایستنا» گفت: «در واقع آنچه اتفاق افتاده ایجاد زیرزمین های غیرقانونی بوده که با تراشیدن پی ها و جرزهای طبقه منفی پاساژ دستمالچی و ساختمان های پیرامونی شکل گرفته است. بر اساس گزارش هایی که شهرداری نیز ارائه داده، از حدود دهه ۹۰ این اقدامات آغاز شده و به صورت غیرقانونی به تدریج اقدام به تراشیدن بخش هایی از سازه و ایجاد فضاهای زیرزمینی برای انبار کرده اند. این اقدامات بدون اخذ مجوز از شهرداری و میراث فرهنگی انجام شده و طبیعتاً مورد تأیید ما نیست.»

حفر غیرقانونی

او افزود: «آنچه با عنوان «۵ هزار متر تونل» مطرح شده، در واقع به آن شکلی که در برخی اخبار منعکس

معاون میراث فرهنگی تهران:

تونل سازی زیر بازار تاریخی پایتخت غیرقانونی است

گزارش

در پی طرح موضوع «تونل ۵ هزار متری» زیر بازار تاریخی تهران، معاون میراث فرهنگی استان تهران در گفت وگو با ایستنا توضیح داد آنچه در زیر بازار رخ داده، وجود یک تونل ممتد و طولیل نیست، بلکه مجموعه ای از فضاهای زیرزمینی غیرمجاز است که به گفته او از حدود دهه ۹۰ شمسی آغاز شده و به تدریج در لایه های منفی پاساژها و بناهای قدیمی، بدون اخذ مجوز و با دستکاری در پی ها، ستون ها و جرزهای باربر ایجاد شده است؛ اقداماتی که ایمنی سازه های بازار تاریخی تهران را با خطرات جدی مواجه کرده و اکنون با ورود دستگاه قضایی و هماهنگی نهادهای مسئول، در دستور کار پلمب، ایمن سازی و سانندهی قرار گرفته است.

آغاز ماجرا

در روزهای اخیر انتشار خبرهایی درباره حفاری های گسترده و غیرمجاز در زیر بازار تاریخی تهران، توجه افکار عمومی و کارشناسان را به خود جلب کرده است. موضوع «حفر تونل ۵ هزار متری» در بازار تهران، به تدریج ابعاد پیچیده تری پیدا کرد و پای موضوعاتی

خبر

مشاور عالی وزیر و رئیس مرکز بین الملل وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی گفت: «اجلاس نوروز ۹۵ تا ۹ فروردین سال ۱۴۰۵ با حضور وزرای ۱۸ کشور در سالن اجلاس سران تهران برگزار می شود.» حجت الله ایوبی در اولین نشست شورای سیاست گذاری اجلاس جهانی نوروز که در معاونت گردشگری برگزار شد، خبر داد: «تاکنون از ۲۷ وزیر گردشگری و فرهنگی از

اجلاس نوروز با حضور وزرای ۱۸ کشور در تهران برگزار می شود

۱۸ کشور برای شرکت در این اجلاس دعوت کرده ایم که پنج کشور عضو سازمان همکاری اقتصادی به عنوان ناظر در این مراسم شرکت می کنند.» رئیس مرکز بین الملل وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی تأکید کرد: «این اجلاس بین المللی با حضور وزرا و سخنرانی آنها و رئیس جمهوری برگزار می شود و قرار نیست جشن نوروز را برگزار کنیم؛ بلکه بیانه آن حامل این پیام سیاسی است که ایران کشوری امن است و در شرایط نه جنگ و صلح قرار دارد.» ایوبی افزود: «در اجلاس نوروز صحنه آراییی برای ما موضوعیت دارد، هر سال تاجیکستان برنامه های بزرگ و باشکوهی به مناسبت

وزرای چین و هند مهمان های ویژه اجلاس

معاون گردشگری وزیر میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی نیز در این اجلاس با بیان اینکه

میهمان های ویژه اجلاس نوروز کشورهای چین و هند هستند، گفت: «دلیل برگزاری و نقاط ضعف در برگزاری این اجلاس که در سال های ۲۰۲۳ و ۲۰۲۴ برگزار شد باید آسیب شناسی و برطرف شود.» انوشیروان محسنی بندپی با تأکید بر اینکه دبیرخانه اجلاس نوروز باید در تهران تشکیل شود، افزود: «کمیته فرهنگی و هنری تحت مدیریت ارشاد و کمیته اسکان، حفاظت، امنیت، مالیات و اطلاع رسانی به کمیته های این اجلاس اضافه شده است.» وی ادامه داد: «با همکاری ویژه و حمایت وزارت امور خارجه در دیپلماسی فرهنگی توانسته ایم، میزان ورودی گردشگران خارجی را در فروردین امسال نسبت به مدت مشابه سال قبل ۴۸.۵ درصد افزایش دهیم.»

